

Základní škola T. G. Masaryka

Pražská 168, Pyšely, PSČ 251 67, tel.: 323 647 215, E-mail: zspysely@zspysely.cz

Školní vzdělávací program pro školní družinu

zpracovaný v souladu s § 5 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.

Obsah

Obsah.....	1
1. Identifikační údaje	2
2. Charakteristika zařízení	2
3. Konkrétní cíle vzdělávání.....	3
4. Formy vzdělávání.....	4
5. Klíčové kompetence	5
6. Obsah vzdělávání.....	5
7. Délka a časový plán vzdělávání.....	7
8. Podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání.....	7
9. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	8
10. Podmínky vzdělávání	8

1. Identifikační údaje

Název zařízení:	Školní družina při Základní škole T. G. Masaryka v Pyšelicích
Adresa:	Základní škola T. G. Masaryka, Pražská 168, 251 67 Pyšely
Ředitelka školy:	Mgr. Iva Niklesová
Vedoucí vychovatelka:	Klára Pěkná
Telefon:	323 647 215 (kancelář školy)
E-mail:	zspysely@zspysely.cz
Web:	www.zspysely.estranky.cz
Zřizovatel:	Město Pyšely

Platnost dokumentu od: 1. 9. 2018

projednáno v pedagog. radě dne: 20. 6. 2018

2. Charakteristika zařízení

Školní družina

- *důležitý výchovný partner rodiny a školy*
- *plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifické nadání dětí*
- *má důležitou roli v prevenci negativních sociálních jevů*
- *rozvíjí důležité osobní a sociální kompetence*

Školní družina je zřízena dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základní, středním, vyšší odborné a jiném vzdělávání a řídí se dle vyhlášky MŠMT č. 74/ 2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Školní družina se nachází v budově ZŠ T.G.Masaryka v Pyšelicích, kde se nacházejí 4 oddělení. Každé oddělení má svoji místnost. Družinovní žáci mohou využít k aktivitám i školní hřiště. Šatny mají žáci v přízemí budovy. Místnosti jsou přizpůsobeny k odpočinkovým a pracovním činnostem.

Školní družina nabízí žákům smysluplné využití volného času v době před vyučováním a po vyučování. Aktivity školní družiny zaměřujeme na odpočinkové, zájmové a rekreační, estetické, pracovní a společenské výchovy. Zařazujeme činnosti, při nichž děti relaxují, regenerují své síly, rozvíjejí zručnost, dovednost, fyzickou zdatnost a prohlubují své znalosti. Úzce spolupracujeme se školou a třídními učiteli, aktivity probíhají v souladu se školním vzdělávacím programem školy. Časové rozvržení a uspořádání činností ve školní družině se řídí požadavky psychohygieny, pravidelně se střídají činnosti různého charakteru. Pitný režim je zajištěn ve spolupráci se školní jídelnou.

Naší filozofií je využít jedinečnost a neopakovatelnost tohoto životního období dětí. Výchovně vzdělávací práce a veškeré snažení všech vychovatelek nabízí kvalitní péči o všechny děti ve školní družině a směřuje k tomu, aby se děti ve školní družině cítily spokojeny, šťastny a v bezpečí.

3. Konkrétní cíle vzdělávání

Hlavním cílem vzdělávání ve školní družině je výchova všestranně harmonicky rozvinutého člověka. Tento cíl je plně v souladu s cílem RVP ZV. Jde zejména o rozvoj žáka, jeho učení a poznání, osvojování základů hodnot, na nichž je založena naše společnost, získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako osobnost působící na své okolí. Snažíme se připravit každého jedince pro život ve společnosti, prostřednictvím aktivit mimo vyučování ho vybavit žádoucími dovednostmi a postoji. Tato činnost je však dlouhodobá a obtížná.

- **Výchova ke zdravému životnímu stylu:**

výchova k odpovědnosti za svou osobu, za své zdraví, výchova ke stravovacím návykům, zdravá skladba potravin, pitný režim, režim dne, dodržování osobní hygieny, posilování, otužování, rozvíjení citové stránky osobnosti, posilování citových vazeb, obohacování osobnosti estetickými zážitky, pěstování pracovních návyků a dovedností.

- **Posilování komunikačních dovedností:**

kultivace slovního i mimoslovního projevu, rozvíjení slovní zásoby a schopnosti ji přiměřeně používat, schopnost naslouchat, komunikace a uplatnění osobnosti ve skupině, komunikace v různých sociálních prostředích.

- **Zvyšování sociálních kompetencí:**

rozvíjení sociální orientace, pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností a postojů v sociálních vztazích, odpovědnost za své chování, vytváření schopnosti řešení různých životních situací, usilovat o důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality, posilování schopnosti objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého jednání.

- **Výchova k odstraňování nedostatků v chování:**

ovládání negativních citových reakcí, vypořádat se se stresem, překonávat náročné životní situace, nepodléhat jim, vyrovnávat se s nedostatky a neúspěchy, posilování své sebedůvěry, odstraňovat agresivitu v chování, šikanu, upozorňovat rodiče na negativní chování dětí.

- **Schopnost najít své místo ve skupině a ve společnosti:**

poznání sebe samého pomůže zhodnotit šance uplatnění ve skupině, kladné hodnocení zvyšuje sebevědomí, hledání vlastní bezpečné sociální skupiny, její důvěryhodnost, stabilita, objektivní hodnocení každého člena.

- **Formování životních postojů:**

úcta k otevřeným hodnotám, porozumění, tolerance, schopnost a ochota pomoci, utvářet vlastní sebevědomí, nepodléhat cizím negativním jevům.

V plánovaných cílech je rovněž zahrnuto vybavit žáky žádoucími vědomostmi, postoji a hodnotami v oblasti prevence před sociálně patologickými vlivy a to hlavně:

- záškoláctví, šikanování, vandalismus a jiné formy násilného chování
- xenofobie, rasismus, intolerance
- kouření, alkoholismus, drogová závislost, gamblerství a tzv. virtuální drogy (PC hry, internet...)

- **Získání všeobecného přehledu (v návaznosti na učivo 1. stupně)**

4. Formy vzdělávání

Vzdělávání ve školní družině se uskutečňuje formou pravidelné výchovné a vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Má umožňovat žákům odpočinek i přípravu na vyučování.

- **Pravidelná činnost** - je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového vzdělávání.
- **Příležitostné akce** – významnější akce celé ŠD, které nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností. Jsou to například výlety, exkurze, besedy, besídky, víkendové akce...
- **Spontánní aktivity** – každodenní individuální klidové činnosti po obědě, při pobytu venku po řízené činnosti, činnosti ranních a koncových hodin ve ŠD. Vychovatelky při těchto činnostech nejen zajišťují bezpečnost žáků, ale také navozují a podněcují vhodné aktivity.
- **Osvětová činnost** – shromažďujeme a poskytujeme dětem informace z oblasti prevence sociopatologických jevů.
- **Odpočinkové činnosti** – klidové činnosti (poslech, kreslení, hry...), ale i aktivní odpočinek (rekreační, tělovýchovné chvilky, pohybové hry...), který má kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování.
- **Příprava na vyučování** – nespočívá jen v případném vypracovávání domácích úkolů, ale jsou zde zahrnuty didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, které upevňují a rozšiřují získané vědomosti a poznatky, které žáci získali ve školním vyučování.

Podle charakteru a cílů činnosti využívají vychovatelky vhodné metody a formy práce.

Metody práce ve školní družině: - skupinové a individuální práce

- беседа, rozhovor, diskuse
- malba, kresba, koláž, mozaika a další techniky
- zpěv, tanec
- soutěže, kvízy, doplňovačky
- pohybové a sportovní hry, soutěže
- vycházky do okolí – poznávací, turistické
- venkovní aktivity dle ročního období

5. Klíčové kompetence

Dlouhodobý proces, souhrn vědomostí, dovedností, schopností a postojů, které děti získávají v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

- **Kompetence k učení** – učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislosti, uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.
- **Kompetence k řešení problému** – všímá si dění okolo, snaží se řešit situace, při jejich řešení užívá logické matematické postupy, chápe, že vyhýbání se řešení problému nevede k cíli, započaté činnosti dokončuje.
- **Kompetence komunikativní** – ovládá řeč, vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky, odpovídá vhodně formulovanými větami, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými.
- **Kompetence sociální a interpersonální** – samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpoznává nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu, spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.
- **Kompetence občanské** – učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem, uvědomuje si práva svá i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní, společenské), dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých.
- **Kompetence k trávení volného času** – orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku volného času.

6. Obsah vzdělávání

navazuje na ŠVP ZŠ v tematické oblasti **Člověk a jeho svět**, která je jako jediná koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání.

V této oblasti se budeme snažit u dětí:

- *pěstovat pěkné mezilidské vztahy,*

- chování ke spolužákům i dospělým osobám
- oslovování kamarádů i dospělých
- vést s dětmi rozhovory na témata – vztahy v rodině, trávení volného času, pomoc starším osobám

- *vést děti k samostatnosti a správnému vystupování na veřejnosti,*

- *umět zvládat základní sebe obslužné činnosti,*

- *poznávat a chránit přírodu.*

- práce s atlasy, encyklopediemi (živočichové, rostliny, města a jejich znaky, země a vlajky)
- seznámení s chráněnými územími ČR, hrady a zámky
- rozhovory s dětmi o bohatství lesa, polí, luk

- připomínání lidových přísloví a pranostik, lidových tradic
- vycházky – orientace v místě bydliště a okolí

Z následujících tematických okruhů si vychovatelky zpracovávají pro své oddělení program, aby mohly lépe požadavky a pravidla koncipované pro celou družinu aplikovat v konkrétních podmínkách oddělení a skupiny dětí.

Výchovně vzdělávací oblasti (Člověk a jeho svět):

Místo, kde žijeme

- poznávání nejbližšího okolí
- organizace života v rodině, ve třídě, v ŠD, ve škole, v obci, ve společnosti
- vycházky do města, kolektivní výtvarné dílo motivované vycházkou
- poznávání různých služeb - návštěva městského úřadu, obchodů, kostela, pošty
- tematické hry, malování, besedy, povídání
- regionální pohádky či pověsti - poslech, četba, místní tradice
- dopravní výchova – dopravní hry, didaktické hry s dopravními značkami, malování dopravních značek či prostředků

Lidé kolem nás

- osvojování si zásad vhodného chování, jednání mezi lidmi
- význam a podstata tolerance, empatie, vzájemné úcty
- poznání, jak se lidé sdružují, seznamují se základními právy a povinnostmi
- osvojování a dodržování základů společenského chování (pozdravení, podávání ruky)
- slovní i mimoslovní naslouchání, stolování, spolupráce ve skupině
- vytváření kladného vztahu ke spolužákům, radosti ze spolupráce, pozitivního klimatu v oddělení
- mediální výchova – povídání o tom, co děti shlédly v televizi, slyšely v rozhlase

Lidé a čas

- sestavování a naplňování režimu dne ŠD
- učit úctě k času druhých, využívat svůj čas smysluplně
- dodržování programu ŠD, jeho příprava, realizace, týmová práce, práce v komunitním kruhu
- hry a soutěže
- návštěva historicky významných míst města Pyšely
- exkurze do místního muzea

Rozmanitost přírody

- seznámení se s proměnlivostí a rozmanitostí přírody živé i neživé
- tematické vycházky, pobyt v přírodě, pozorování změn, výtvarné a jiné zpracování poznatků
- didaktické hry s přírodními motivy
- péče o pokojové rostliny, jednoduché pokusy, využití zkušeností z ekologické výchovy
- ochrana přírody

Člověk a jeho zdraví

- poznat sami sebe, získat poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci, o odpovědnosti za své zdraví
- beseda o osobní hygieně, předcházení úrazům
- budování správného režimu dne a jeho dodržování
- dbání na bezpečnost činností, nácvik jednoduchého ošetření poranění, jak vyhledat pomoc
- řešení modelových situací
- hra s telefonem – nácvik telefonického volání na tísňové linky
- pohybové a tělovýchovné aktivity

Umění a kultura

- osvojujeme pojem estetika

Obsah vzdělávání je rozvržen do 4 časových plánů: podzim, zima, jaro, léto.

7. Délka a časový plán vzdělávání

Školní vzdělávací program školní družiny byl vytvořen v souladu se Školním vzdělávacím programem pro Základní školu T.G.Masaryka v Pyšelicích. Školní družina ve svém vzdělávacím cyklu zahrnuje plán vzdělávání žáků 1. – 5. tříd. Zájmové vzdělávání ve školní družině je poskytováno na dobu 10 měsíců daného školního roku.

Školní vzdělávací program školní družiny je koncipován jako tzv. „živý dokument“, který se vyvíjí a upravuje dle potřeb. Revize dokumentu probíhá vždy na závěr školního roku, což umožňuje reagovat vhodně na měnící se podmínky, přesouvání témat během dlouhodobé docházky žáků do družiny, provedení evaluace činností a dosažených výsledků.

Každý školní rok je vytvořen jednotný roční plán, který vychází z tematických celků ŠVP ŠD a navazuje na školní vzdělávací program školy. Při plánování jednotlivých činností a aktivit spolupracuje školní družina s vyučujícími a navazuje tak na vyučování. Roční plán je rozpracován jednotlivými vychovatelkami do měsíčních a týdenních celků.

Činnost v družině začíná ranní družinou od 7.00 hod. Po vyučování, osobní hygieně a obědě následuje odpočinková činnost. Zájmová činnost školní družiny je od 13.00 hod. do 14.00 hod. Následuje individuální hra, příprava na vyučování a rekreační činnost, a to do 17.00 hod.

8. Podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání

O přijetí žáka do ŠD rozhoduje ředitel školy na základě písemné žádosti zákonných zástupců – odevzdáním přihlášky do ŠD, jehož součástí je písemné sdělení zákonných zástupců žáka o rozsahu docházky a způsobu odchodu z družiny. Do školní družiny se přednostně přijímají dojíždějící děti, děti, které mají zaměstnanou matku a žáci nižších ročníků. Pokud není naplněná kapacita ŠD, lze se přihlásit do ŠD kdykoliv během školního roku.

Přijetím žáka se na něj vztahují veškerá práva a povinnosti žáka školní družiny – viz Vnitřní řád školní družiny.

Ukončit docházku může žák během celého školního roku na základě písemné žádosti rodičů o vyřazení žáka.

9. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V našem zařízení jsme připraveni na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a adekvátně s nimi pracovat.

Školní družinu navštěvují žáci se zdravotním znevýhodněním (specifické poruchy učení, poruchy chování), proto vychovatelky úzce spolupracují s třídními učiteli, konzultují výchovné a vzdělávací metody. Nezbytná je také spolupráce s rodiči.

10. Podmínky vzdělávání

10.1 Materiální podmínky

Místnosti pro školní družinu:

Ranní družina - v přízemí nové budovy (družina 2) p. Slavíková

Oddělení I – v 1. patře nové budovy (družina 4) p. Hanousková

Oddělení II – v přízemí nové budovy (družina 2) p. Slámová

Oddělení III – v 1. patře nové budovy (družina 3) p. Bc. Boučková

Oddělení IV – v přízemí nové budovy (družina 1) p. Pěkná – vedoucí družiny

Oddělení se naplňují nejvýše do počtu 30 účastníků. Prostory odpovídají celkové kapacitě. Školní družina využívá i víceúčelové hřiště. V užívaných prostorách byli žáci poučeni o bezpečnosti a seznámeni s provozními řády.

Všechny družiny jsou vybaveny novým nábytkem, který svou velikostí odpovídá věku dětí a poskytuje dostatečný úložný prostor pro hračky, knihy, stolní hry a další pomůcky. Žáci mají k dispozici hygienická zařízení na chodbě, vlastní šatny s věšáky a odkládací prostory na aktovky (školní šatny).

V každé družině je dostatek stolních a společenských her, stavebnic, knih a časopisů. K výzdobě prostor školní družiny jsou využívány výtvarné práce dětí. Výzdoba je obměňována a aktualizována (např. dle ročních období).

10.2 Personální podmínky

Škola zaměstnává 5 vychovatelek. Vedoucí vychovatelka pracuje na plný úvazek a ostatní na zkrácený. Kromě vychovatelky pro ranní družinu všechny vychovatelky splňují požadavky na potřebné vzdělání. Mají zájem o svůj odborný růst a dále se průběžně vzdělávají. Ve svých specializacích se vzájemně doplňují.

Činnost a výchovné působení vychovatelek vychází z požadavků pedagogiky volného času. Vychovatelka motivuje, přímo nebo nepřímo řídí činnosti dítěte. Rozvíjí sociální kompetence důležité pro další rozvoj dítěte. Probouzí v dětech aktivní zájem o okolí, komunikaci, chuť dívat se kolem sebe. Podněcuje a rozvíjí přirozenou zvědavost dítěte, touhu objevovat i odvahu projevit se.

10.3 Ekonomické podmínky

Většina hlavní činnosti ŠD je financována z vlastních příjmů – vybavení ŠD, příspěvků zřizovatele a ze státního rozpočtu – plat. Splatnost úplaty za ŠD stanoví ředitelka školy. Může být rozdělena do více splátek. Úhrada probíhá bezhotovostně – složenkou nebo převodem na účet školy. Úplata může být snížena nebo prominuta dle vyhlášky č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

Za pobyt dětí ve ŠD je vybírán poplatek, který slouží k částečnému pokrytí provozních nákladů ŠD a je stanoven právním subjektem na 150,- Kč měsíčně za jedno dítě. Při docházce jen v některé dny v týdnu se poplatek adekvátně snižuje.

10.4 Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Žáci jsou na začátku i v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při sportování.

Bezpečnost a ochrana dětí musí být zajištěna po celou dobu jejich pobytu ve školní družině.

V případě úrazu jsou žáci poučeni o prevenci bezpečnosti. Lékárnička pro 1. pomoc je umístěna v družině č. 2, oddělení II (přízemí), telefonní čísla rodičů v případě úrazu jsou uvedena v zápisových lístcích. V případě úrazu zajistí vychovatelka žákovi první pomoc, u vážného poranění pak lékařské ošetření, neprodleně informuje zákonné zástupce žáka, ředitele školy. Každý úraz je zapsán do knihy úrazů a vyplněn záznam o úrazu.

Dále zajištění dle vnitřního řádu školní družiny a školního řádu.